Dimarts, 10 de novembre de 2026 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri
Integral d'orgue de J. S. Bach

Manllevat i transformat. L'art de la transcripció

— Integral de l'obra per a orgue de J. S. Bach

Fitxa artística

Juan de la Rubia, *orgue*

Orgue Montserrat Torrent de l'Oratori
de Sant Felip Neri
Gabriel Blancafort i Georges Lhôte (1967)
– Albert Blancafort (2026).

Programa

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

Fuga en Sol menor, BWV 131a

Trio en Do menor, BWV 585
à 2 Clav. et Pédal. A partir de Johann Friedrich Fasch
1. Adagio
2. Allegro

Dels *Sis corals Schübler (Sechs Choräle von verschiedener Art)*:
Wer nur den lieben Gott lässt walten, BWV 647

Concert en Do major, BWV 595
A partir del 1r moviment d'un concert de Joan Ernest, príncep de Saxònia-Weimar

Sonata en Mi menor, BWV 528.2
1. Adagio/Vivace
2. Andante
3. Un poco allegro

Dels *Sis corals Schübler (Sechs Choräle von verschiedener Art)*:
Wo soll ich fliehen hin / Auf meinen lieben Gott, BWV 646
à 2 Clav. et Ped.

Kommst du nun, Jesu, vom Himmel herunter, BWV 650
Ped. 4 Fuß und eine Oktav tiefer

Preludi i fuga en Re menor, BWV 539

Trio en Do menor, BWV 21/1a
A partir del primer moviment de la cantata *Ich hatte viel Bekümmernis*

Concert en Re menor, BWV 596
A partir del *Concert en Re menor op. 3 núm. 11 (RV 565)*, d'Antonio Vivaldi
1. [sense indicació]
2. Grave
3. Fuga
4. Largo e spiccato
5. [sense indicació]

Concert coproduït amb:

FUNDACIÓ MONTSERRAT TORRENT

ORATORI DE SANT FELIP NERI BARCELONA

Biografies

Consulteu la biografia de l'artista al seu web oficial:

juandelarubia.com

Durada aproximada del concert:

70 minuts, sense pausa

#antiga #orgue

Qui en són els protagonistes?

Juan de la Rubia

Johann Sebastian Bach i l'organista Juan de la Rubia. Amb aquest concert a l'Oratori de Sant Felip Neri, arriba la segona entrega d'un dels projectes de llarg recorregut del Palau de la Música Catalana, que s'engeguen enguany amb continuïtat durant els propers anys: el dedicat a la Integral de l'obra per a orgue del geni del Barroc, a càrrec de Juan de la Rubia i que implica gairebé 20 hores de música. Per això, el gran protagonista del cicle és Bach: el seu catàleg per a orgue és la culminació del repertori per a teclat i integra tècnica, profunditat expressiva i una majestuosa arquitectura sonora. És un pilar fonamental per a qualsevol organista, i De la Rubia ho ha demostrat interpretant en diverses ocasions part de la producció bachiana; ara assumeix aquest repte excepcional.

Quines són les claus del concert?

El programa porta per títol *Manllevat i transformat. L'art de la transcripció*, i fa referència a obres que Bach va crear per al teclat inspirant-se en peces d'altres autors, en melodies de corals pròpies de la litúrgia luterana o en obres creades pel compositor per a altres instruments o per a música vocal. També s'hi inclouen creacions bachianes que neixen de melodies de compositors com ara Johann Friedrich Fasch, Joan Ernest (príncep de Saxònia-Weimar) o Antonio Vivaldi.

A què has de parar atenció?

A la peça que obre el programa, la *Fuga en Sol menor, BWV 131a*. Aquesta obra porta controvèrsia, perquè s'atribueix a Bach, però molts musicòlegs la consideren falsa en la seva forma de fuga per a orgue, tal com avui se sentirà. En tot cas, el tema original sí que és del compositor, perquè és una transcripció del darrer moviment de la seva cantata *Aus der Tiefen rufe ich, Herr, zu dir, BWV 131*.

Sabies que...

Bach va ser, ell mateix, un gran organista. A la seva època, si hom destacava en aquest camp, podia ser el principi d'un bon camí per transformar-se en un músic de prestigi, ja que l'orgue va ser, durant els segles XV, XVI i XVII, el rei indiscutible dels instruments. Amb una presència imponent i un so poderós, estava lògicament associat a la música sacra, als grans temples eclesiàstics i a les cerimònies reials. Era molt valorat per la cort i pels dirigents de l'Església.

Les abelles de Montaigne

Les notes al programa d'aquest concert les podria haver escrit el filòsof Michel de Montaigne un segle i mig abans Bach no compongués les obres que l'integren. D'alguna manera, ho va fer en abordar la qüestió de l'originalitat en la creació artística i la relació entre mestres i deixebles. A *De l'institution des enfants*, un dels seus assaigs, Montaigne compara els alumnes amb les abelles, que *"voletegen de flor en flor, però després fan mel, que és tota seva"*. Així, el bon deixeble prendrà *"peces manllevades d'altres, les transformarà i les fusionarà per fer una obra totalment seva"*. Aquest és el tema de fons del concert, però amb un matís: Bach no tan sols empra obres d'altres compositors, sinó que sovint reaprofita i transforma la seva pròpia música.

L'audició s'obre amb una versió per a orgue dels últims 45 compassos de la *Cantata BWV 131*, que Bach va compondre en una data tan primerenca com el 1707. L'autoria de la transcripció no és clara, i sembla probable que algun dels seus deixebles la fes com a homenatge o com a exercici.

Bach va sentir admiració per força músics del seu temps. Un d'ells va ser Johann Friedrich Fasch, que va estar a punt de competir amb ell per la plaça de cantor a Sant Tomàs de Leipzig, però que es va retirar del procés de selecció. El *Trio en Do menor, BWV 585* està basat en un trio per a dos violins i baix continu atribuït a Fasch. Cadascuna de les mans de l'organista assumeix la part d'un dels violins, mentre que tot el continu es concentra al pedaler.

Amb *Wer nur den lieben Gott lässt walten, BWV 647*, arribem als fascinants *Corals Schübler*. De les sis obres que els integren, cinc són transcripcions de cantates que Bach havia escrit entre 17 i 24 anys abans de recopilar la col·lecció. Es va publicar cap al 1749, i es va distribuir com una publicació comercial, una cosa poc freqüent en la producció bachiana. No és clar si les transcripcions les va fer ell mateix, però sabem que les va revisar exhaustivament abans de donar-les a la impremta. Avui es consideren un dels cims de la seva producció tardana, al costat de gegants com *L'art de la fuga*, la *Missa en Si menor* i *L'ofrena musical*.

El *BWV 647* deriva del quart moviment de la *Cantata 93*, per a soprano i contralt, rols vocals que assumeixen les mans de l'organista. Crida l'atenció que Bach, o el transcriptor, no busqui en cap moment la comoditat de l'intèrpret: dona més importància al fet que la melodia del coral sigui perfectament recognoscible enmig d'una imponent arquitectura harmònica.

Per al *Concert en Do major, BWV 595*, es va basar en l'obra d'un dels seus mecenes, el príncep Joan Ernest de Saxònia-Weimar. Bach en va portar a l'orgue només un dels moviments, però el va transcriure sencer per al clavecí. L'obra original del príncep no es conserva, de manera que mai no sabrem si va haver de fer moltes o poques correccions a la partitura.

A la *Sonata en Mi menor, BWV 528.2*, veiem el Bach més abellenc: recull elements dispersos de diverses obres seves per crear una composició totalment nova amb una sorprenent unitat interna.

Quant al *BWV 646*, és l'únic *Coral Schübler* del qual no sabem del cert si és una transcripció o una obra original per a orgue. El *BWV 650*, en canvi, procedeix d'una cantata que Bach havia escrit molt abans. Comparar les dues versions revela que ell no deixa mai d'aprendre: la partitura per a orgue corregeix algunes imperfeccions que el vell Bach no està disposat a deixar passar.

El *Preludi i fuga en Re menor, BWV 539* és l'espectacular versió per a orgue d'una de les sonates per a violí sol del mateix Bach. El *Trio en Do menor, BWV 21/1a* és un altre exemple d'una cantata bachiana transcrita per un altre compositor.

Acabem amb el *Concert en Re menor, BWV 596*, per reprendre la qüestió de la transcripció com a procés d'estudi dels grans mestres. Bach aprèn de Vivaldi mentre escriu una obra en el seu propi llenguatge organístic, respectant el geni italià però sense cap recança a l'hora de fer canvis. En l'assaig esmentat, Montaigne cita Sèneca: *"Non sumus sub rege, sibi quisque se vindicat"* (No estem sotmesos a cap rei; que cadascú reclami la seva pròpia llibertat).

Pep Gorgori
Musicòleg i periodista

Propers concerts del cicle

Llum naixent
Advent i Nadal
15.12.26 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

Constel·lacions
Peces errants, apòcrifs
i el Bach llegendari
12.01.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

Vents del Nord
Ressonàncies de Buxtehude i Böhm
09.02.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

De profundis
Música de Quaresma i Passió
09.03.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

El dia sense ocàs
La llum de Pasqua
13.04.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

Vent i foc
L'Esperit i Pentecosta
11.05.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

El Banquet Celestial
Comunió i presència
08.06.27 – 19.30 h
Oratori de Sant Felip Neri

Johann Sebastian Bach

Sis cites musicals
al Palau de la Música Catalana

Divendres, 18.12.26 – 19 h
Oratori de Nadal
Collegium Vocale Gent & Philippe Herreweghe

Dijous, 18.03.27 – 19 h
Passió segons sant Mateu
Zürcher Sing-Akademie, Freiburger Barockorchester
& Simon Rattle

Dissabte, 20.03.27 – 19 h
Passió segons sant Mateu
Collegium 1704 & Václav Luks

Dissabte, 03.04.27 – 19 h
Passió segons sant Mateu
Utopia & Teodor Currentzis

Dimarts, 27.04.27 – 19 h
Concerts per a clave
Pierre Hantaï, Aapo Häkkinen & Orquestra Barroca d'Helsinki

Dimarts, 05.05.27 – 19 h
Missa en si menor
Vox Luminis, Freiburger Barockorchester & Lionel Meunier

Connecta't a Palau Digital!

Concerts i continguts divulgatius exclusius disponibles gratuïtament a **palaudigital.cat**

Veure ara:

Amb la col·laboració de:

ASSOCIACIÓ ORFEÓ CATALÀ

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

GOBIERNO DE ESPAÑA · MINISTERIO DE CULTURA · inaem

Membre de:

ECHO EUROPEAN CONCERT HALL ORGANISATION

Compromís amb el medi ambient:

AENOR GESTIÓ AMBIENTAL ISO 14001

EMAS

BIOSPHERE certified

D. L.: B 21345-2026

© Agnes Jonas